

דצמבר 2016

קפיצת מדרגה במאבק בעוני- תיקון לקצבאות קיום לנכים וקשישים

רקע

קצבאות הבסיס לנכים וקשישים בישראל, ללא מקור פרנסה נוסף, משאירות אותם מתחת לקו העוני. ישראל מדורגת בתחתית רשימת מדינות ה-OECD, בכל הנוגע לגובה תשלומי הרווחה הללו.

קצבאות הקיום מכוונות לקיום אנושי מינימלי בכבוד. כיום הסכומים המשולמים לכ- 400,000 קשישים ונכים רחוקים מלהיות כאלה המאפשרים קיום מינימלי בכבוד, לאור יוקר המחיה בישראל, ובהשוואה לקו העוני ולשכר מינימום.

כל מהלך משמעותי ביחס לקצבאות קיום אלה חייב לסמן את המטרה של העלאת כ- 400,000 נכים וקשישים מעל לקו העוני, כיעד קצר טווח ראשון במעלה.

צעדת "בשביל הצדק" יצאה מבית ראש הממשלה בקיסריה לפני כחודש, והגיעה לגן הוורדים בירושלים. הצועדות והצועדים קראו ללקיחת אחריות על כשני מיליון עניים בישראל, בדגש על נכים וקשישים. ישנו תיקון עמוק לעשות, בהתבסס על דו"ח ועדת אללוף וצעדי מדיניות נוספים, אולם כעת, כשלושה שבועות לפני אישור תקציב 2017-18 בקריאה שנייה ושלישית, ניתן לבצע תיקון משמעותי, **ולהעלות כ- 400,000 נכים וקשישים מעל לקו העוני.**

הרכב משפחה	גובה קצבה לבעלי מלאה	קצבה חודשית נוספת מלאה	קו העוני	השלמת הכנסה למקבלי קצבת זקנה
יחיד	2342	372	3077	2981
יחיד + ילד	3279	372	4923	5028
יחיד + 2	4216	372	6522	5962
יחיד + בן זוג	3514	372	4923	4706
יחיד + בן זוג + 1	4451	372	6522	5640
יחיד + בן זוג + 2	5388	372	7876	6574

קצבאות נכים

כ-230 אלף איש מקבלים קצבת נכות כללית. הקצבה ניתנת למי שמוכר כנכה לפי חוק הביטוח הלאומי, שאיבד מחצית או יותר מכושר השתכרותו. כלומר, יש שני מבחנים מרכזיים לקבלת קצבה: מבחן דרגת נכות רפואית ומבחן כושר השתכרות. בנוסף אדם שעובד ומשתכר מעל לסכום מסוים (60% מהשכר הממוצע) לא זכאי לקצבה זו.

66% ממקבלי קצבת נכות מקבלים קצבת יחיד בלבד.

גובה הקצבה עומד על 2,342 שקלים. קצבת הנכות לא שונתה מאז שנת 2001. הקצבה נשחקה מאז ביחס לשכר הממוצע במשק ונשחקה ביחס לקו העוני. כמו כן יש לזכר כי הוצאות המחיה של אנשים עם מוגבלות הן גדולות משמעותית משאר האוכלוסייה.

מבט לעתיד

בנוסף לכך, יש לזכור שהתוספת הללו חשובות אך הן למעשה עזרה ראשונה דחופה. יש צורך בתכנית לאומית מלאה לצורך שילוב וקידום שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. בנוסף יש חובה לפעול לרפורמה מקיפה בקצבאות הנכות הכלליות. הקצבאות האלו, שהתעצבו בראשית שנות ה-70 של המאה הקודמת הן מיושנות ומורכבות טלאי על טלאי. יש צורך ברפורמה מקיפה שתקבע שיטת קצבאות עדכנית שתעודד אנשים עם מוגבלות ותקדם שילוב ומימוש מלא של שוויון זכויות. לכן יש צורך בהחלטה של הממשלה ליצירת מנגנון ציבורי משותף על מנת לערוך רפורמה בקצבת נכות כללית.

על מנת להבטיח עלייה שוויונית, באופן שידחוף כ-230,000 נכים מעל לקו העוני, יש להוסיף 750 ₪ לקצבת הבסיס. בנוסף, יש להוסיף סכום זהה לקצבת ילד נכה, כ-16,000 במספר.

סך כל התיקון בקצבאות נכים: כ-2.1 מיליארד ₪.

קצבאות קשישים

ישנה הבטחה שהקצבאות יעודכנו עד לגובה 3,300 לקצבה בסיסית ליחיד. יש לדאוג למימוש המתווה בעניין.

מקורות

בהנחה שמדובר על כ-2.1 מיליארד שקלים, ניתן לבצע קיצוץ רוחבי במשרדי ממשלה, בגובה 0.2%. ולהשתמש בכמיליארד שקלים מעודפי הגבייה לשנת 2016.

לסיכום

התמיכה בנכים ובהשתלבותם בחברה מחד, ובחיים בכבוד לקשישים מאידך, היא חובה מוסרית וחברתית ראשונה במעלה, הנשענת על עקרונות אוניברסליים ויהודים. ישנה הזדמנות אמיתית להביא בשורה רחבה לנכים וקשישים החיים מתחת לקו העוני.